CANADA.

THE SWEDISH WEEKLY.

ÅRG. XI | Winnipeg, Manitoba: Onsdagen den 24 Juni. | N:R 25

Verldsproblem i våra dagar.

Man har påstått att detta århundrade skall föra det sociala verldsproblemet till en lösning. Vi vilja derp., ty ordspråket "nya tider nya seder" kommer nog att följa verldsutvecklingen, som en sanning, så länge jorden står.

Vi hoppas dock, vi, som i början på detta århundrade äro vittnen till de mägtiga rörelser, som utveckla sig på det sociala området. På arbetsklassens enhälliga bemödanden att lösgöra sig från tusenårigt förtryck och vinna sjelfständighet, lefnadsmål och lefnadsglädje för sig och sin familj.

Det är omöjligt att förutspå när detta mål kan uppnås, eller hvilka omhvälfningar som komma att föregå detta jemlikhetstillstånd till hvilket hvarje ädel menniska bör sträfva.

Vi ha dock, under en längre tid, studerat de åsigter, tankar och uttryck, som flere af våra största tänkare från olika nationer skrifvit och yttrat, och som det ligger i mennskans natur att vilja genomtränga den dimma, som döljer framtiden, att med aningens och förhoppningens känsla få kasta en blick in i det fördolda och skapa en föreställning derom, innan det ligger klart för vårt öga, skola vi försöka att här sammanlänka dem till en kedja, som möjligen kan lända våra läsaretill nytta och ledning.

På alla områden vänta verldsproblemen sin lösning, synnerligast i veten skapliga och politiska.

Senator Lodge i Förenta Staterna säger i en artikel om trustproblemet, att "vi nu för tiden gå fortare framåt, derför att vi äro bättre organiserade, mera energiska, mera företagsamma och genast förstå att draga nytta af alla uppfinningar". Sedan han utgått från den synpunkt att de stora korporationerna och trusterna äro en följd af den moderna ekonomiska utvecklingen, framkastar han den åsigten att om man genom lagstiftning hastigt skulle försätta dessa ur verksamhet det skulle förorsaka en affärspanik öfver hela verlden, och slutar med att företagsamheten ej får blokeras i sin väg. Han erkänner att trusterna, genom hemlighållandet af sina affärstransaktioner, väckt misstroende bland massorna och att hemlighet inom områden som röra snart sagdt hela verlden, ej längre kunna tolereras utan bör regeringen kontrollera trusterna i stället för att dessa, som delvis nu är fallet, kontrollera regeringen. Botemedlet mot detta onda är ovilkorligen: statsinspektion och offentlighet af förehafvandena.

Se här ett utdrag ur professor G. Smiths artikel om "Kapital och Arbete": Tvång bör ej finnas på en arbetare, om, när eller hur han vill använda sina arbetskrafter och sin förmåga, ej heller må han inkräkta på kapitalets rätt att utsträcka produktionen. Lockouts och strejker äro förstörelsebringande och barbariska och vidga endast afstånden mellan dessa båda funktioner då däremot fredlig öfverläggning är bättre än laglig, och skiljedomsol.

Vi skilja oss från denne lärde professors sista yttrande och tro att då ju lagarne stiftas af folkets representanter användandet af dem är den enda och rätta vägen till arbetsfrågans lösning. Från kapitalets sida kan man visserligen invända att ett dylikt tvång skulle förmå kapitalisterna att dra sina penningar ur rörelsen, och att detta skulle förorsaka panik. Ja, det är nog sant, till en del. Men man bör också beräkna att om kapitalet utdrages från den allmänna rörelsen i en så egoistisk afsigt, paniken ej skulle kunna bli långvarig då allmänheten visste den rätta orsaken, och då folket skulle göra det tillfälliga penningetvånget till en nationalsak, hvarigenom det läge i hela landets intresse att skydda sig från penningearistokratiens tvång, och sjelfva taga hand om den nationella rikedomen i stället för att låta den handhafvas af samvetslösa och egennyttiga spekulanter.

På den andra sidan finns en del arbetare som ej önska denna skiljedomstol, men deras antal blir mindre för hvart år, då de börjat inse att de genom sin röst i valurnan kunna bekämpa det orätta som förantätats genom skrupulösa representanters missbruk af sin makt.

Om rikedomens hoppande på få händer säger William T. Stead, att vi närma oss den period då det blir nödvändigt, ej allenast för Förenta Staterna, utan för alla nationer, så snart de uppnått den politiska ställning som F. S. nu innehar, att folket bestämmer en maximiinkomst af omkring 25 millioner för enskild persons bruk, hur stora hans inkomster eljest kunde vara. Öfverskottet skulle bli hans gåfva till staten och ingå i statsbudgetens öfverskottskonto.

I en artikel till försvar för verldsfreden, säger furstinnan Wiszniewska: Verlden skryter med sina tappra armeer, men det är icke blott soldaten som visar mod. Upptäcktsfararen, som trottsar polens köld, arbetarn, som troligt och förnöjsamt samlar för sin familj, och hvar och en som vågar predika fred, när alla andra vilja krig, äre icke dessa också modiga? Vår moderna uppfostran skall förläna nästa generation större energi, större enighet, större humanitet. Vi skola bemöda oss om att utbilda menniskor, icke endast modiga armeer.

I afseende på problemet om olika styrelseformer framhåller markis de Castellane, att en demokratisk monarki som i England, är den fullkomligaste; konung, ärftlig adel och privilegierade jordegare, som förena beständighet, lycka och ideal åt lifvet, men likväl ett folk, som inte tål något tvång i häfdvunna rättigheter och faktiskt bugar sig endast för en enda makt, nemligen den allmänna oppinionen. Konungadömet är på så sätt i England en funktion, icke en maktfullkomlighet, och är därför mer ändamålsenlig än republikanska styrelseformer.

Ehuru vi, för närvarande, nödgas öfverensstämma med föregående yttrande, våga vi dock tro att den tid kommer då denna styrelseform måste ge vika för den, i hvilken direkt rösträtt i statsvigtiga förehafvanden utgör en säkerhetsventil, som förhindrar den revolutionära ångan, från att spränga statsmaskinen i luften och därigenom för en tid, förhindra vetenskapernas och bildningens förädlande utveckling. Äfven våga vi påstå att den ärftliga aristokratien är skadlig för samhället och för sig själf, ty klassgränser försläppar individerna. Vi tro att endast den individuella förmågan bör vara den måttstock efter hvilken mannen bör bedömmas.

Från framstående religiösa talare och författare kunna vi göra ett sammandrag af åsigter, hvilka i sin helhet kan betraktas som grundval för det hela.

Man bör med bestämdhet framhålla, att hur mycket vetenskapsmän och teologer må disputera, det aldrig kan bli några olyckliga följder och sammanstötningar mellan vetenskapen och religionen, utan kommer ovilkorligen en, för mennskligheten välgörande, grundharmoni, att förefinnas dem emellan.

Det finnes ju, och kommer alltid att finnas, religiösa trossanningar, som icke med bästa vilja låta förena sig med vetenskapliga fakta, men om ideer, om tid och rum, och själens förhållande till kroppen går öfver vårt förstånd så måste vi ock erkänna att det finnes så många dagliga motsägelser innom naturen och vetenskapen osom vi ej heller kunna förstå eller kunna för närvarande förklara, och som icke kunna bortresoneras mellan det som synes och icke synes i universum. Men svårigheter betyda icke nödvändigtvis tvifvel, än mindre förnekelse.

Det är ett misstag att tro att gudsförnekande vetenskapsidkare i det nittonde seklet blefvo sådana genom fysikens studium, ty de hade nog sina ideer innan de någonsin började sitt forskningsarbete. En del af deras utmärkande upptäckter måste bekräfta just föras förut fattade teorier.

Förskaren, som börjar med att studera naturen, fortsätter en gång, om det också dröjer, med att studera naturens skapare. Dess djupare han intränger i naturens hemligheter, dess mer kommer han att erkänna och beundra visdomen hos det högsta väseodet.

Bland de vetenskapliga problem, som vänta på sin lösning vilja vi nämna:

Framställning af stärkelse och cellolosa på kemisk väg.

Upptäckten af säkra botemedel mot kolera, gula febern m. fl. sjukdomar.

Användandet af vinden och tidvattnet för drifvande af dynamomaskiner.

Elektriska ktaftöfverförningar utan hjälp af kabelledningar.

Billiga elektriska lampor.

Jernvägståg, bestående af motorvagnar.

Praktiska flygmaskiner för passagerare och frakt.

Lätta och effektiva ackumulationsbatterier för automobiler. Automatisk telefonkoppling m. m.

Se där saker, som är bättre att nedlägga våra andliga krafter på än uttänkandet af olika sätt att fördöma andras åsigter och öfvertygelser.

Canada Nyheter.

Det tal, som Mr Greenway höll i går i Manitou, var endast första kådjan i en lång rad af möten på hvilka han kommer att tala. Vi nämna här nedan en lista på de olika platser och tider då Mr Greenway kommer att hålla föredrag. Ouskligt vore att ej allenast de liberala utan äfven de konservativa gingo och hörde honom ty han talar om odisputabla fakta, som är nyttigt för en och var att ha reda på. På alla de nedanstående är mötestiden kl. 8 på aftonen utom i Minitonas hvarest mötet börjar kl. 2.30 på middagen.

Emerson 29 juni, Grandview 1sta juli, Minitonas och Swan River den 2dra juli, Dauphin den 3dje juli, Gladstone den 4de juli, Minnedosa den 6te juli, Hamiota den 7 juli, Souris den 8de juli, Glenboro den 9de juli, Stonewall den 20de juli, Killarney den 13de juli och Boissevain den 14de juli.

Valkampanjen. Den konservativa kandidaten för St. Boniface, advokaten Bernier, hade i förgårdags kväll ett möte i Louise Bridge, för att i sällskap med vår illustre justitieminister Colin H. Campbell, öfvertyga valmännen om att en ny, fyraårig period af extravagans och "boodling" skulle göra Manitoba godt. Mr H. Chevrier, den jovialiske delegaren i Blue Store, och välbekant för landsmännen i staden, var också närvarande och fick påpeka, att om Roblin regeringen skulle ha gjort något för Manitoba, så har han dock alldeles glömt bort St. Boniface Mr Chevrier blef mötets favorit och valmännen kunna i honom vänta en representant, som alltid är färdig att bevaka sina valmäns inträssen och sticka upp för dem.

I Springfield är farmaren T. H. Smith återigen den liberala kandidaten. Ända sedan 1886 har han representerat denna valkrets, och vi hoppas att valmännen äfven denna gång skall förnya hans mandat. En del rapporter, att han skulle hafva dragit sig ur politiken, har i elakt syfte spridts af mot partiet.

Falska rykten synes förresten vara motpartiets starkaste vapen. I nästan alla valkretsar cirkulerar de löjligaste rykten. Är det en prohibitions kandidat, så skylles han för att hafva tagit ölkaggar med sig till söndagsskolpicnicar, etc. Detta är ett tecken på att Roblin kandidaterna känna sin ställning förtviflad.

Grava beskyllningar mot provins regeringen.

En uppseendeväckande anklagelse göres mot provinsens minister i dagens "Free Press".

Kontraktören för torrläggningsarbetet af det s. k. Boynetråsket, Mr. G. H. Mcdonell, synes hafva varit föremål för ett behandlingssätt från regeringens sida, som måste stämplas som den grofsta skandal. När Mr. Mcdonell, enligt kontraktets bestämmelser hade rättighet att draga en viss summa af kontraktspriset på öfveringenörens certifikat, förvägrades han detta. Slutligen hade han att fordra $40,000, och så en dag i september 1900 fick han besök af ministern of Public Works, då Mr. McFadden, och denne, efter att hafva tagit en tur öfver arbetsområdet, sade, att om han utbetalade $5,000, skulle hans fordran genast likvideras. Mr. Mcdonell rådfrågade då en advokat i Winnipeg, hvars namn också är i "Free Press" besittning, men denne rådde honom att betala. Mr. M. gaf efter och så fort han deponerat sin summa drog han 5,000 kontant och öfver lämnade dem till sagda advokat, hvarifrån de sedermera nog nådde sin bestämmelseort.

Fjorton månader därefter hade kontraktören att fordra $118,000 från provinsen. Äfven denna summa var omöjlig att utfå. Dock fick han en hint att $20,000 skulle göra underverket. Han vägrade dock och sålde i stället ut till firman H. F. Manning & Co, hvilka äfven fingo ut betalningen.

Dessa beskyllningar åtager sig "Free Press" att kunna bevisa inför domstol, hvadan det måste ligga en sanning i detta.

Stor brand i Wetaskiwin.

Den blomstrande staden i Norra Alberta, centralpunkten för den stora skandinaviska invandringen, hemsöktes i går morse af en ödesdiger eldsvåda.

Elden utbröt vid half tre tiden i Herics handelsbod, och som staden var utan nästan alla slags eldsläckningsredskap, spred sig elden till angränsande byggnader, Criterion Hotell, Potenauds stall, Driard Hotell, John Wests stora affär, McNamaras kontor och Bataages bokhandel. Man lyckades dock blifva herre öfver elden, när man kom till Mr Schmitts sprithandel, hvilkens hus var byggt af tegel. Hade vinden legat åt annat håll, torde en stor del boningshus hafva strukit med.

Förlusten anslås till $200,000 af hvilket endast en del är betäckt genom assurans.

I Northwest Territories har experimenter företagits med odling af rödt vinterhvete från Idaho. Det är jordbruksföreningarne som företagit dessa experimenter. Hvetet sås på land af en acres storlek, tre olika sorters hvete sådt på tre olika platser. Sådden kommer att göras omkring den 15 juli, så att hvetet hinner få en god start, och kommer endera att afbetas eller skäras med maskin, satt högt. Flere farmare har försökt denna plan på områden af om 10 acres, och hafva erhållit mycket tillfredställande resultat. Man har funnit att odlan det of denna sorts hvete, om det sker i stor skala, skall bli af stor nytta för Alberta. I Idaho odlas och males en massa af dettah vete, som sedan som mjöl sandes i stora qvantiteter till Orienten. Alberta är lika nära till pacifickusten som Idaho och fraktprisen till vestkusten, genom dess kortare väg än till atlanten, blir billigare, och kommer således att lämna större behållning än som nu är fallet. Äfven experimenteras med en hel del andra växtarter som hampa, råg, majs för foder, samt olika klöfver och fodervexter.

Manitoba mjöl har god efterfrågan i New South Wales.

Tre ångare hafva detta år ankommit direkt till Port Arthur, från Europa.

Arresteringsorder har utsändts för föreståndaren för det i förra numret omtalade Elgin Loan Co. I St. Thomas, Ont.

Regina, hufvudstaden i Nordvest Territorierna har nu erhållit stadsrättigheter och stort jubel råder bland dess invånare.

Den till senaten inlämnade Lougheed billen, rörande arbetaresgitatorer i Canada, har öfverlämnats till en special komitee för behandling.

Sedan C. P. R. bron vid Scovil reparerades, efter den nyligen timade olyckan, voro ej mindre än 2,100 järnvägsvagnar nödgade att kvarhållas där till bron blef så pass färdig att de kunde föras öfver densamma.

Ovanligt stor dödlighet bland barn är för närvarande rådande i Montreal, och man känner sig allvarligt oroad öfver förhållandet.

Mördaren Alex. Louis (indian) kommer att den 26 afrättas i Kamloops.

Försäljningen af skollandet i Yellow Grass, N. W. T. inbringade en summa af $132,000. Prisen varierade från $7 till $23 per acre.

En farmare Nicholas Andrews, öfverkördes och dödades i går af ett C. P. R. tåg vid Regina.

Ontario fiskeridepartementet har i Lake of the Woods låtit utsläppa en hel vagnslast af lefvande bass från Erie sjön.

Kootenys floden har öfversvämmat sina bräddar och järnvägsspåren nära Rossland och Nelson stå flere tum under vatten.

En förstörande eldsvåda utbröt i Keewatin, Ont., förliden torsdag morgon. Rådhuset, ett boardinghus och tre boningshus nedbrunno. Elden hade fått sådan framfart innan brandkåren kunde bli herre öfver densamma att man fruktade att hela staden skulle bli lågornas rof.

Eld utbröt i går i Travis gröpkvarn förorsakande en förlust af $1,200.

Rat Portage, Ont., Den svenska utherska församlingen i Rat Portage, kommer att hafva en sommarutflykt den 1sta juli till Sultana. Ångbåten afgår kl. 2 e. m., och anländer tillbaka kl. 6. Och på kvällen afgår den för andra gången kl. 8. Afgiften för resan blifver 25c. för äldre och 15 c. för barn. Icecream, lemonad o. s. v. kommer att tillhandahållas. Alla äro hjärtligt inbjudna att närvara.

Fran utlandet.

Vid en explosion i Lydditefabriken i Woolwich, England, blefvo fjorton man dödade och tretton skade. Flere af de olyckliga blefvo sprängda i attomen. Byggnaden förstördes helt och hållet. Ytterligare sex man fattas och man fruktar att äfved de förolyckats. Lämningarne efter de så olyckligt omkomna, upplockades af slägtingar i ämbar, så voro deras kroppar sönderslitna af den våldsamma explosionen.

Vi införa i denna vecka bilder från den Sirbiska tragedien, England Förenta Staterna o. nederländerna ha nekat erkänna den nya dynastien och afbrutit sina diplomatiska förbindelser med landet. Ryssland har önskat den nyvalde konungen lycka på tronen, men fordra bestraffandet af mördarne.

Hungersnöden i Kina har fått de förfärligaste följder. Ej nog med att man säljer kvinnor och barn, utan nu har undersåtelse ingått att man slaktar människor och försäljer deras kött öppet på marknadsplatsen.

I Ryska Polen har blodet flutit i strömmar. Vid en judisk arbetare parad i Lodz blefvo de marcherande öfverfallna af polis er och kosacker och många blefvo ihjälslagna. Brutaliteten fortfor äfven sedan de olyckliga blifvit kastade i fängelset och många som ditförts blefvo där piskade till döds.

I Japan fortgår krigsrustningarne och Ryssland förstärker sin i Manchuria liggande armee, medan de befäst den ena platsen efter den andra.

WINNIPEG.

Just i dag är det som vi skola gå till Elm park och hjelpa Nordens pojkar att fira midsommarfest.

Glöm ej bort att det är midsommardagen i dag och att "Norden" har sin midsommarfest i Elm park hela dagen.

I slutet af denna månad kommer ett sällskap af 330 isländska emigranter till Canada. Om, hvilket vi ej ha skäl att betvifla, dessa visa sig som sina, här förut varande landsmän, får Canada i dem en tillökning i sin befolkning som de, med rätta, kunna vara stolta öfver.

I morgon kommer A. O. U. W:s musikkår att företaga en "månskenstur" med ångaren Alexandra, hvilken kommer att följa "Röda floden" enda till St. Paul. Att den följer floden är ju mycket förståndigt, åtminstone till dess den erhållit nödiga maskiner för att "gå" på land.

Gustave Octave, en fransman, sökte för omkring en månad sedan, öfvertvga en af sina landsmän, som han räkat i dispyt med, att det var han som hade rätt. Som ett öfvertygande argument använde han en revolver. Domaren Wetmore tyckte att argumentet var temligen lifsfarligt och sände honom till Stony Mountain på det att han under en tid af två år skulle få tillfälle att "bli civiliserad".

Tve af de persiska landsökarne, som gick vest med dr. Adams för att bese landet, i närheten af Barr-kolonien, med afsigt att där öppna en koloni för sina landsmän, ha nu återvändt till Winnipeg utttröttade, uthungrade och med mycket ömma fötter. Deras kontanter hade nemligen tagit slut och de hade gått nästan hela vägen därifrån och hit. All Peoples mission förskaffade dem mat och husrum samt tillfälle till arbetsförtjänst, så snart de ha hvilat ut. Om de skrifvit efter några af sina landsmän, har ännu ej hörts af.

Skandinaviska missionskyrkans söndagsskola håller sin årliga utflykt till Hugh Sutherlands residense, Armstrong Point den 1 juli.

Barnen samlas kl. half 10 f. m. vid kyrkan, hörnet af Logan och Ellen st., hvarest afgång sker med spårvagn. Man tager Portage ave. car så långt den går och platsen är ett block till höger. Söndagsskolan från Louis Bridge afgår samtidigt och skandinaver äro inbjudna att vara med.

Professor D. Nyvall från North Park College predikar nästa söndag morgon och kväll i Missionskyrkan. Alla skandinaver äro välkomna.

Pastor V. J. Vallin väntas hem från Minnesota i veckan efter 3 veckors bortovaro och predikar i missionskyrkan nästa söndag samt i Louise Bridge kl. 3 e. m.

EFTERFRÅGAN: Önskas få Albert Olsons, från Hiltorp, Glimåkra i Sverige, adress. Han kom till Quebec, den 2 maj, detta år. Viktiga underrättelser från hans föräldrahem. Adressera denna tidnings kontor.

(Fortsättning från 5te sidan.)

— Det är nock för sent det — för jag ska' gifta mej i höst med Niklas i granngården, för det är så välvuret, att gårdarna ligga äga vid äga, och när de slås ihop, bli de lättare att sköta. Det spar minst in en dräng.

— Kanske en piga med, smålog artisten. Nå, är du kär i Niklas då?

— Prat. Mor säjer, det är bara dumheter, som en bättre reder sig utan. Får en man och barn, får en nog att sköta och hinner inte tänka på tocket skräp — ås det finnes. Mor säger det är bara inbillning, men hus och gård, kor och höns, man och barn, pigor och drängar, det är det både reela — säger mor.

— Och mor har nog rätt, sade artisten, gaf flickan temtio öre och gick sin väg, bittert besviken. Det han trott vara en idyll visade sig lika ihåligt som mycket annat här på jorden.